

УДК 657.635-047.22

О. Л. Шерстюк,

кандидат економічних наук, доцент,

докторант кафедри фінансового аудиту,

Київський національний торговельно-економічний університет,

E-mail: osherstiuk@gmail.com

Формалізація упевненості користувачів фінансової інформації за результатами аудиту

У статті висвітлюються підходи до формалізації окремих елементів упевненості користувачів фінансової інформації, а також визначено чинники їх поведінки. Ідентифіковано прямий та непрямий способи формалізації елементів упевненості. Запропоновано визначати періоди упевненості користувачів фінансової інформації, що надається за результатами аудиту.

Ключові слова: *упевненість, елементи упевненості, способи формалізації, період необмеженої упевненості, період умовно обмеженої упевненості, період обмеженої упевненості.*

Вирішення завдань аудиту спрямоване на надання користувачам фінансової інформації достатнього рівня упевненості щодо можливості її використання під час формування, обґрунтування та реалізації рішень економічного характеру.

Джерелом такої упевненості є професійна думка аудитора, яка формується на основі виконаних процедур та пов'язаних з оцінюванням їх результатів заходів. Формалізація думки аудитора здійснюється в аудиторському звіті (далі – АЗ), який, відповідно до чинної редакції Міжнародних стандартів контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання упевненості та супутніх послуг [1], має містити, серед іншого, інформацію щодо умов

виконання завдань аудиту, дані щодо суб'єкта аудиторської діяльності та його клієнта, а також результати виконаних аудитором заходів.

Матеріали Аудиторської палати України (табл. 1, за даними [2]) свідчать, що протягом 2010–2014 рр. відбувалися зміни в результатах аудиту. Зокрема, зменшилася кількість замовлень і, відповідно, кількість наданих користувачам аудиторських звітів (з 14376 од. до 9619 од., або майже на третину). При цьому спостерігалось зменшення частки звітів, в яких висловлюється безумовно-позитивна думка (з 34,67% до 28,76%) з одночасним збільшенням від 63,52% до 69,35% звітів з умовно-позитивною думкою аудитора.

Таблиця 1

Динаміка результатів аудиту фінансової інформації

Роки	Види аудиторських звітів								
	Усього звітів	Безумовно-позитивні звіти		Умовно-позитивні звіти		Негативні звіти		Відмови від висловлення думки	
		од.	од.	%	од.	%	од.	%	од.
2010	14376	4984	34,67	9132	63,52	201	1,40	59	0,41
2011	11451	4002	34,95	7283	63,60	126	1,10	40	0,35
2012	12452	3878	31,14	8373	67,25	142	1,14	59	0,47
2014	9619	2766	28,76	6671	69,35	132	1,37	50	0,52

Зазначена динаміка може свідчити про зростання ризиків, пов'язаних із формуванням професійних суджень аудитора, внаслідок чого у практикуючих фахівців виникає потреба більш ретельного виконання завдань. Зважаючи на це, суб'єкти аудиторської діяльності розглядають різні варіанти мінімізації власних ризиків, одним із яких є модифікація думки щодо перевіреної ін-

формації з відповідним визнанням такої модифікації в аудиторському звіті.

Водночас, на нашу думку, залежно від результатів аудиту зазнає певних трансформацій і поведінка користувачів перевіреної фінансової інформації. При цьому відповідні зміни визначаються не лише змістом думки аудитора, але й суб'єктивним її тлумаченням самим користувачем (рис. 1).

Рис. 1. Чинники поведінки користувача фінансової інформації

Іншими словами, зміст фінансової інформації та зміст думки щодо неї впливають на подальші рішення користувачів як безпосередньо, так і через розуміння аудитором перевірених даних, на основі чого формується впевненість користувачів. Отже, вважаємо за доцільне проаналізувати зміст обставин, що характеризують впевненість користувачів фінансової інформації на основі професійної думки аудитора, а також сутність підходів до її формалізації. Таке дослідження, на наше переконання, дозволить визначити й обґрунтувати теоретичні та практичні підходи до ідентифікації основних характеристик впевненості та їх розкриття для цілей користувачів фінансової інформації.

Аналіз наукових публікацій, в яких висвітлені результати досліджень проблем аудиту, а також оглядів та методичних матеріалів, оприлюднених професійними організаціями бухгалтерів і аудиторів, свідчить про те, що аудит у переважній більшості матеріалів розглядається як один із засобів оцінювання інформації з метою висловлення результатів останнього.

При цьому вітчизняні (С. Бардаш [3], В. Бондар [4], І. Дмитренко [5], А. Загородній, Л. Пилипенко [6], С. Івахненко [7], Є. Мних [8], К. Назарова [9], О. Редько [10] та ін.) і зарубіжні (Р. Адамс [11], В. Андреев [12], А. Аренс, Дж. Лоббек [13], Дж. Робертсон [14] та ін.) учені та аудиторів-практики визнають наявність різноманітних обставин, що впливають на формування професійної думки аудитора, а отже, на характер та рівень впевненості користувачів результатів його роботи (інституційний розвиток аудиту як професії, запити користувачів інформації, регулювання професійної діяльності, суттєвість інформації, аудиторський ризик, організаційне та методичне забезпечення виконання завдань аудиту тощо).

В окремих публікаціях обґрунтовується роль аудиторського висновку (або звіту) у задоволенні потреб користувачів фінансової інформації, а також особливості висвітлення в аудиторських зві-

тах думки аудитора, яка є джерелом впевненості користувачів.

Так, І. Андрейцева вважає, що “прагнення вітчизняної економіки до європейської інтеграції та об’єктивні процеси глобалізації зумовлюють виникнення суспільної потреби у достовірній фінансовій інформації про діяльність економічних суб’єктів. Таку достовірність та відповідність стандартам і нормативам має забезпечити аудиторське підтвердження фінансових звітів” [15, с. 102]. О. Пасько [16] та Н. Шалімова [17] досліджують проблеми вдосконалення структури та форматів аудиторських звітів.

Водночас у наведених та інших публікаціях, на нашу думку, не дістали належного висвітлення проблеми ідентифікації та застосування у практичній роботі окремих характеристик впевненості користувачів, що надається за результатами аудиту фінансової інформації. Зважаючи на актуальність вирішення цих проблем, а також на необхідність детального розкриття шляхів їх вирішення, за мету статті визначено дослідження аспектів формалізації впевненості, що надається користувачам фінансової інформації за результатами аудиту.

Потреба у такій формалізації викликана необхідністю прийняття рішення щодо використання фінансової інформації, отриманої за результатами виконання незалежним аудитором відповідних процедур, та реалізації зумовлених нею заходів. Формалізація здійснюється аудитором із застосуванням робочих документів та аудиторських звітів, у яких висловлюється думка щодо результатів проведення аудиту фінансової інформації.

Результати проведеного дослідження змісту аудиторських висновків та звітів, а також інформація, отримана під час опитування суб’єктів аудиторської діяльності, дали нам можливість ідентифікувати аспекти формалізації впевненості користувачів фінансової інформації, зведені у табл. 2 (розробка автора).

**Аспекти формалізації упевненості користувачів фінансової інформації
за результатами аудиту**

Елементи	Спосіб формалізації	Документ	Примітка
Упевненість щодо умов завдання	прямий	АЗ, РДА	надається користувачам, визначеним у звіті
Упевненість щодо системи внутрішнього контролю	непрямий	РДА	надаються користувачам за рішенням аудитора
Упевненість щодо суттєвості інформації	непрямий	РДА	надаються користувачам за рішенням аудитора
Упевненість щодо аудиторського ризику	непрямий	РДА	надаються користувачам за рішенням аудитора
Упевненість щодо аудиторських доказів	непрямий	РДА	надаються користувачам за рішенням аудитора
Упевненість щодо документування	непрямий	РДА	надаються користувачам за рішенням аудитора
Упевненість щодо дотримання законодавства	прямий	АЗ, РДА	надається користувачам, визначеним у звіті
Упевненість щодо фактів шахрайства	прямий	АЗ, РДА	надається користувачам, визначеним у звіті
Упевненість щодо операцій з пов'язаними сторонами	непрямий	РДА	надаються користувачам за рішенням аудитора
Упевненість щодо облікових оцінок	прямий	АЗ, РДА	надається користувачам, визначеним у звіті
Упевненість щодо перспектив безперервної діяльності	прямий	АЗ, РДА	надається користувачам, визначеним у звіті
Упевненість щодо результатів роботи внутрішніх аудиторів	непрямий	РДА	надаються користувачам за рішенням аудитора
Упевненість щодо подальших подій	прямий	АЗ, РДА	надається користувачам, визначеним у звіті
Упевненість щодо надання послуг сторонніми організаціями	прямий	АЗ, РДА	надається користувачам, визначеним у звіті
Упевненість щодо початкових залишків на рахунках	прямий	АЗ, РДА	надається користувачам, визначеним у звіті
Упевненість щодо обґрунтованості професійних суджень	непрямий	РДА	надаються користувачам за рішенням аудитора
Упевненість щодо доцільності застосування процедур	непрямий	РДА	надаються користувачам за рішенням аудитора
Упевненість щодо змісту процедур	непрямий	РДА	надаються користувачам за рішенням аудитора
Упевненість щодо алгоритму процедур	непрямий	РДА	надаються користувачам за рішенням аудитора
Упевненість щодо обсягу процедур	непрямий	РДА	надаються користувачам за рішенням аудитора
Упевненість щодо результатів застосування процедур	непрямий	РДА	надаються користувачам за рішенням аудитора
Упевненість щодо планування процесів	непрямий	РДА	надаються користувачам за рішенням аудитора
Упевненість щодо виконання процесів	непрямий	РДА	надаються користувачам за рішенням аудитора
Упевненість щодо результатів процесів	прямий	АЗ, РДА	надається користувачам, визначеним у звіті

Зазначимо, що прямий спосіб формалізації упевненості щодо фінансової інформації не передбачає виконання жодних додаткових операцій у процесі перенесення інформації з робочих документів аудитора до звіту. Водночас при застосуванні непрямого способу формалізації таке перенесення супроводжується додатковою обробкою (модифікацією) даних. Як свідчать дані таблиці, спосіб формалізації упевненості, що надається користувачам фінансової інформації, залежить від доступу користувача до відповідного носія інформації. Зокрема, всі елементи, щодо яких користувачу надається упевненість, містяться у робочих документах аудитора (далі – РДА). При цьому відповідна інформація, на основі якої надається упевненість, реєструється аудитором під час здійснення ним процедур виконання завдань аудиту. Робочі документи та інформація, що в них міститься, стають основою для формування думки аудитора, яка є джерелом упевненості користувачів.

Водночас оскільки зміст, обсяг і структура робочих документів є предметом професійного судження аудитора, який володіє правом власності на них, то й інформація, що в них міститься, може бути доведена до користувачів лише за умови прийняття аудитором відповідного рішення. З іншого боку, аудитор створює за результатами роботи аудиторський звіт, в якому міститься його підсумкова думка щодо перевіреної інформації. Аудиторська оцінка ґрунтується на матеріалах, зареєстрованих в робочих документах. З огляду на це аудитор, складаючи звіт, може безпосередньо (якщо результати його роботи без формальних змін переносяться з робочих документів до звіту, а саме, до параграфів, де викладається думка аудитора чи пояснення до неї) чи опосередковано (у випадку, коли дані робочих документів у звіті модифікуються, узагальнюються та систематизуються в окремих параграфах аудиторського звіту) формалізувати думку. При цьому обсяг інформації, що має бути включена до аудиторського звіту, а також спосіб її подання визначаються як професійними стандартами, так і вимогами, визначеними в нормативно-правових документах.

Зміст результатів аудиту фінансової інформації, що відображаються в аудиторському звіті, залежить від можливості врахування аудитором отриманих аудиторських доказів. Слід зазначити, що формалізація упевненості не залежить від отриманих результатів аудиту та обставин, які дали можливість їх отримати. Іншими словами, упевненість користувачів стосується будь-яких оціночних характеристик, сформульованих за результатом роботи аудиторів. Отже, упевненість користувачів у результатах роботи аудитора може бути ідентифікована як довіра до оціночних характеристик, наданих виконавцем завдань аудиту фінансової інфор-

мації. Зазначені характеристики формуються на основі виконаних аудитором процесів, пов'язаних з ідентифікацією обставин, що здатні вплинути на рішення користувачів фінансової інформації, а також на рішення самого аудитора.

Результати проведеного дослідження дали підстави ідентифікувати серед характеристик упевненості користувачів фінансової інформації її період. Як уже зазначалося, упевненість стосується процесів, пов'язаних з формуванням фінансової інформації, її використанням, а також оцінюванням під час виконання завдань аудиту. Узагальнюючи основні характеристики зазначених процесів, слід звернути увагу на їх хронологічну послідовність.

Процеси створення фінансової інформації детермінуються обставинами, які в цей період мали місце. Зокрема, могли діяти певні елементи облікової політики, на основі наявних даних могли бути ідентифіковані припущення, необхідні для підготовки прогнозової інформації, очікувалися події, які мали б бути враховані для цілей формування гіпотетичної інформації. При цьому кожна з наведених обставин може тривати протягом певного періоду часу. З іншого боку, інформація, підготовлена на основі відповідних даних, може втратити свою актуальність з погляду користувачів. Так, після дати фінансової звітності може бути модифікована облікова політика, під впливом макроекономічних чинників можуть змінитися припущення щодо прогнозової динаміки окремих показників, варіюватимуть зміст і характер обставин, про ймовірність настання яких має знати користувач.

Проте, незалежно від виду фінансової інформації, користувачі мають отримати упевненість, що низка оціночних характеристик, хоча і з певними часовими обмеженнями, але відповідають критеріям, зміст яких було розглянуто вище. Іншими словами, для кожної з характеристик існує потреба у визначенні періоду, протягом якого рівень упевненості щодо неї може бути незмінним. Зважаючи на це, нами пропонується ідентифікація таких періодів упевненості:

1) період необмеженої упевненості. Його тривалість не визначена, оскільки фінансова інформація, створена на основі припущень та концептуальних положень, що діяли у минулому, не потребує коригувань у зв'язку з їх змінами або такі зміни не очікуються. Упевненість, що надається аудитором в цьому випадку, може стосуватися інформації, характеристики та умови формування якої не змінюються з плином часу, а отже, не потребують внесення коригувань до думки аудитора. Відповідно, зазначена інформація може бути використана у незмінному вигляді протягом нескінченно тривалого періоду у майбутньому;

2) період умовно обмеженої упевненості. Упродовж нього, як очікується, інформація може бути

використана в майбутньому лише за умов внесення коригувань відповідно до змін, що їх зазнають припущення, на основі яких вона сформована;

3) період обмеженої упевненості. Він триває, як правило, протягом обмеженого періоду часу. Можливість використання фінансової інформації на основі такої упевненості втрачається у визначений момент часу в майбутньому у випадку, коли суттєво змінюється будь-яке припущення, на основі якого така інформація була підготовлена.

У випадку виникнення обмежень умовного чи безумовного характеру відповідальність за використання фінансової інформації без урахування відповідних змін у припущеннях несе виключно користувач. При цьому аудитор у власному звіті може визначити межі відповідних періодів (зокрема, ґрунтуючись на припущенні щодо перспектив безперервної діяльності суб'єкта господарювання або горизонту прогнозування).

Використання запропонованих підходів до формалізації упевненості користувачів фінансової інформації, на наше переконання, дає можливість як аудиторам, так і користувачам результатів їх роботи отримати належний рівень розуміння інформації та можливостей її застосування. При цьому ідентифікація періоду упевненості, з одного боку, дозволить підвищити рівень довіри користувача до оціночних характеристик, наданих інформації аудитором, з іншого – забезпечить адекватне оцінювання відповідальності аудитора за виконання відповідних завдань. Зважаючи на це, за перспективний напрям дослідження може бути визначена розробка підходів до кількісного вимірювання відповідних періодів та застосування отриманих даних під час оцінювання якості роботи аудитора.

Список використаних джерел

1. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.apu.com.ua/891-mizhnarodni-standarti-kontrolyu-yakosti-audit-u-oglyadu-inshogo-nadannya-vpevnenosti-ta-suputnikh-poslug-vidannya-2014-roku> – Назва з титул. екрана.
2. Офіційний сайт Аудиторської палати України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.apu.com.ua>
3. Бардаш С. В. Оцінка реагування системи внутрішнього контролю на відхилення, виявлені зовнішнім аудитором // Соціально-економічний розвиток України: проблеми та перспективи : [кол. монографія] ; за ред. О. В. Манойленко / С. В. Бардаш, О. Л. Шерстюк. – Харків : НТУ “ХПІ”, 2015. – С. 30–58.
4. Бондар В. П. Концепція розвитку аудиту в Україні: теорія, методологія, організація : [монографія] / В. П. Бондар. – Житомир : ЖДТУ, 2008. – 456 с.
5. Дмитренко І. М. Ризики аудиторської діяльності: методика виявлення й оцінювання : [монографія] / І. М. Дмитренко. – К: ТОВ “Кондор-Видавництво”, 2013. – 364 с.
6. Загородній А. Г. Ризики аудиторської діяльності: методика виявлення й оцінювання : [монографія] / А. Г. Загородній, Л. М. Пилипенко. – Львів : Вид-во ЗУКЦ, 2010. – 232 с.
7. Івахненко С. В. Інформаційні технології аудиту та внутрішньогосподарського контролю в контексті світової інтеграції : [монографія] / С. В. Івахненко. – Житомир : ПП “Рута”, 2010. – 432 с.
8. Контроль у системі інноваційного менеджменту підприємства : [монографія] / [Є. В. Мних, С. В. Бардаш, О. А. Шевчук та ін.] ; за ред. Є. В. Мниха. – К : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2011. – 452 с.
9. Назарова К. О. Аудит: еволюція, потенціал, ефективність : [монографія] / К. О. Назарова. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. – 464 с.
10. Редько О. Ю. Аудит в Україні. Морфологія : [монографія] / О. Ю. Редько. – К. : ДП “Інформ.-аналіт. агентство”, 2008. – 493 с.
11. Адамс Р. Основы аудита / Р. Адамс ; пер. с англ. Ю. Ариненко, А. Козлова, Н. Лебедева, Д. Лукичева : под ред. Я. В. Соколова. – М. : Аудит, ЮНИТИ, 1995. – 398 с.
12. Андреев В. Д. Практический аудит : [справ. пособ.] / В. Д. Андреев. – М. : Экономика, 1994. – 366 с.
13. Аренс А. Аудит / А. Аренс, Дж. Лоббек ; пер. с англ. : гл. ред. серии Я. В. Соколов. – М. : Финансы и статистика, 2001. – 560 с.
14. Робертсон Дж. Аудит / Дж. Робертсон ; пер. с англ. – М. : КРМГ, АФ “Контакт”, 1993. – 456 с.
15. Андрейцева І. А. Методичні аспекти вибору аудиторського висновку / І. А. Андрейцева // Інноваційна економіка. – 2010. – № 5 (19). – С. 102–105.
16. Пасько О. В. Трансформація структури, змісту та обсягу аудиторського звіту в міжнародних стандартах аудиту / О. В. Пасько // Облік і фінанси. – 2013. – № 1 (59). – С. 80–91.
17. Шалімова Н. С. Удосконалення форматів аудиторських звітів за наслідками обов'язкового аудиту публічних акціонерних товариств / Н. С. Шалімова // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. – 2014. – № 2 (77). – С. 143–149.

References

1. Handbook of International Quality Control, Auditing, Review, Other Assurance, and Related Services Pronouncements (2015). New York: IFAC. www.ifac.org. Retrieved from <http://www.ifac.org/publications-resources/2015-handbook-international-quality-control-auditing-review-other-assurance> [in English].
2. Ofitsiyni sait Audytorskoi palaty Ukrainy [Official site of the Audit Chamber of Ukraine]. www.apu.com.ua. Retrieved from <http://www.apu.com.ua> [in Ukrainian].
3. Bardash, S. V., & Sherstiuk, O. L. (2015). Otsinka reahuvannia systemy vnutrishnoho kontroliu na vidkhylenia, vyivleni zovnishnim audytorom [Evaluation of reaction of a system of internal control to deviations detected by the external auditor]. *Social and economic development of Ukraine: problems and prospects*. O. V. Manoilenko (Ed.); Natsionalnyi tekhnichnyi universytet «Kharkivskiy politekhnichnyi instytut». Kharkiv: Rozhko S. G. [in Ukrainian].
4. Bondar, V. P. (2008). *Kontseptsiiia rozvytku audytu v Ukraini: teoriia, metodolohiia, orhanizatsiia* [The concept of development of audit in Ukraine: theory, methodology, organization]. Zhytomyr: ZhSTU [in Ukrainian].
5. Dmytrenko, I. M. (2013). *Kontseptsiiia rozvytku audytu korporatyvnykh system* [Conception of development of audit of corporate systems]. Kyiv: Kondor- Vydavnytstvo [in Ukrainian].
6. Zahorodnii, A. H., & Pylypenko, L. M. (2010). *Ryzyky audytorskoi diialnosti: metodyka vyivlennia y otsiniuvannia* [Risks of auditing: methods of detection and evaluation]. Lviv: Vydavnytstvo ZUKTs [in Ukrainian].
7. Ivakhnenkov, S. V. (2010). *Informatsiini tekhnolohii audytu ta vnutrishnohospodarskoho kontroliu v konteksti svitovoi intehtratsii* [Informational technologies of audit and internal business control within the context of global integration]. Zhytomyr: PP Ruta [in Ukrainian].
8. Mnykh, Ye. V., Bardash, S. V., & Shevchuk, O. A., et al. (2011). *Kontrol u systemi innovatsiinoho menedzhmentu pidpriemstva* [Control in the system of innovation management of enterprise]. Kyiv: Kyiv National University of Trade and Economics [in Ukrainian].
9. Nazarova, K. O. (2015). *Audyt: evoliutsiia, potentsial, efektyvnist* [Audit: evolution, potential, effectiveness]. Kyiv: Kyiv National University of Trade and Economics [in Ukrainian].
10. Redko, O. Yu. (2008). *Audyt v Ukraini. Morfolohiia* [Audit in Ukraine. Morphology]. Kyiv: SE Information and analytical agency [in Ukrainian].
11. Adams, R. (1995). *Osnovy audyta* [Audit Framework] (Yu. Arinenko, A. Kozlova, N. Lebedeva, D. Lukicheva, Trans). Ya. V. Sokolov (Ed.). Moscow: Audit, YuNYTY [in Russian].
12. Andreev, V. D. (1994). *Praktycheskyi audyt* [Practical audit]. Moscow: Economics [in Russian].
13. Arens, A. A., & Lobbek, J. K. (2001). *Auditing: An Integrated Approach* (M. Terekhova, Trans). Ya. V. Sokolov (Ed.). Moscow: Finansy i Statistika [in Russian].
14. Robertson, J. (1993). *Audit* [Audit]. Moscow: KPMG, AF "Kontakt" [in Russian].
15. Andreitseva, I. A. (2010). Metodichni aspekty vyboru audyorskoho vysnovku [Methodical aspects of selecting of audit report]. *Innovatsiina ekonomika – Innovative economy*, 5 (19), 102–105 [in Ukrainian].
16. Pasko, O. V. (2013). Transformatsiia struktury, zmistu ta obsiahu audyorskoho zvitv v mizhnarodnykh standartakh audytu [The transformation of the structure, content and scope of the audit report in the international auditing standards]. *Oblik i finansy – Accounting & Finance*, 1 (59), 80–91 [in Ukrainian].
17. Shalimova, N. S. (2014). Udokonalennia formativ audyorskyykh zvitiv za naslidkamy oboviazkovoho audytu publichnykh aktsionermykh tovarystv [Improving the format of audit reports on the results of mandatory audit of public joint stock companies]. *Derzhava ta rehiony. Serii: Ekonomika ta pidpriemnytstvo – The State and the Regions. Series: Economics and Enterprises*, 2 (77), 143–149 [in Ukrainian].

А. Л. Шерстюк,

кандидат экономических наук, доцент,
докторант кафедры финансового аудита,
Киевский национальный торгово-экономический университет

Формализация уверенности пользователей финансовой информации по результатам аудита

В статье освещены подходы к формализации отдельных элементов уверенности пользователей финансовой информации, а также определены факторы их поведения. Идентифицированы прямой и опосредованный способы формализации элементов уверенности. Предложено определять периоды уверенности пользователей финансовой информации по результатам аудита.

Ключевые слова: *суверенность, элементы уверенности, способы формализации, период неограниченной уверенности, период условно ограниченной уверенности, период ограниченной уверенности.*

O. L. Sherstiuk,

*PhD in Economics, Associate Professor,
Doctoral student, Department of Financial Audit,
Kyiv National University of Trade and Economics*

Formalization of User Confidence in Financial Information on Audit Results

Problem solutions in audit are aimed to provide users with sufficient confidence in its functional capacities when formulating, justifying and implementing economic decisions. The source of this confidence is professional opinion of an auditor, formed on the basis of the procedures and activities related to the evaluation of their results. Auditor opinion is formalized in the audit report that is supposed to include the results of the auditor's activities. The aim of the study is to analyze the aspects of formalization of confidence provided to users of financial information by the results of audit.

The formalization method depends on user's access to data carrier. When making up the report, an auditor can formalize the opinion in either direct or indirect way. The direct way is used when the results of auditor's work are transferred from the working papers to the report (e. g. to paragraphs containing auditor's opinion or explanations to it) without formal change. The indirect way is used when the data of working papers are going to be modified, summarized and systematized in separate paragraphs of the report.

We propose to identify the three periods of confidence.

- 1) The period of unlimited confidence; its duration is not fixed because the financial information based on assumptions and conceptual foundations workable in the past does not require adjustments due to their change or the change is not expected;
- 2) Conditionally limited period of confidence, when the information is expected to be used once adjustment is made according to the change in the assumptions upon which it is formed;
- 3) Period of limited confidence, which usually has fixed duration.

To our opinion, the proposed approach to formalizing the confidence of users of financial information allows auditors and users to have the appropriate understanding of the information and its functional capacities.

Keywords: *confidence, elements of confidence, ways of formalization, period of unlimited confidence, period of conditionally limited confidence, period of limited confidence.*

Бібліографічний опис для цитування:

Шерстюк О. Л. Формалізація упевненості користувачів фінансової інформації за результатами аудиту / О. Л. Шерстюк // Статистика України. – 2016. – № 3. – С. 65–71.